Број 219. У Новом Саду, у уторак 4. октобра 1905. Година XL.

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом, празницом и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску: кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт године 7 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 2 кр. 98 пот. на четврт године 8 круна 75 пот.
За остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 круне, а за стране земље годишње 6 круна.

Појединн вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

(Вечерњи лист.)

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издање „Рада“ деоничарског друштва у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јована Т. Чавића,
Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“

Рукописе не враћамо.

Појединн вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Београдски универзитет.

Београд, 2. октобра 1905.

Данашњи дан обележава један нов датум и чини почетак једне нове епохе у културном животу и развитку Србије: данашњим даном престоница Србије постала је умни и културни центар свеколиког Српства. За ново доба, које је наступило у Србији, после знаменитога преображаја 29. маја, данашњи дан истиче се значајем свој над осталим данима. Највиши просветни завод, Велика Школа, изравнава се и диже на исти ступањ, на коме се налазе данас највиши просветни заводи на западу — постаје универзитет.

Српски универзитет постаје велика и сјајна жижа културна свима српским покрајинама; она уједињује и привлачи, она спаја растурене српске стране и крајине. И истина је оно, што је рекао један родољуб: Није овим само Србија добила свој универзитет, него га је добило цело Српство.

Сама свечаност проглашења Велике Школе и издизања на степен универзитета била је и лепа и значајна. Београд је тога дана имао свечану физиономију: домови су били искићени тробојкама. Почетак отварања био је у згради дојакошње В. Школе. Званица и гостију са стране било је много: из Загреба, Сарајева, Н Саде, Љубљане, Пеште и многих градова из унутрашњости.

Одмах по доласку краљевом, певачко друштво „Обилић“ поздравило је песмом све присутне госте

Врло је свечан моменат наступио када је краљ Петар у кратком говору изнео значај ове највише просветне установе, коју проглашава за универзитет. После краљева говора друштво „Обилић“ отпевало је химну „Пред универзитетом“, коју је написао ђак Вл. Станимировић.

Почетак новога доба у културном животу Србије поздравио је председник владе, министар просвете Љубомир Стојановић. У одговор на председников поздрав држао је реч ректор универзитета, а за овим су говорили пуномоћеници и изасланици других универзитета чији су говори били са великом пажњом саслушани. Изасланик Словенаца у свом дивном говору, у коме се дотакао Колара и Вука, толико је одушевио присутне, да су многи плакали. Он, с правом, види у оснивању универзитета једну залогу културне заједнице Словенаца и Срба и залогу за лепше дане не само Срба, него свију јужних Славена, које данас друге народности тако јако притискују.

Као завршна тачка свечаности јесте песма универзитетска „Vivat academia“, коју је певало друштво „Обилић“ и најпосле полагање венаца пред бистама Панчића и Даничића. Непојмљиво је што је одбор, који је ову свечаност изводио изоставио Доситеја Обрадовића. Успомена тога великана заслужила је поштовање, а његов гроб један венац.

У вече је био банкет у почаст позваних гостију. Здравице са тога банкета и речи, које су том приликом изговорене, врло су карактеристичне за духовну и културну заједницу јужних Словена: осећа се да наступа једно ново доба за културни препорођај. Београд заиста почиње бивати центар за културни живот нације српске и јужних Славена. Универзитет у Београду има да постане научно средиште и покретач у борби за културно јединство свију Славена на југу.

Нов универзитет је добит како за Србију, исто тако за цело Српство и јужне Словене. Али он треба да постане и расадник великих истина, које омладина треба и у народ да унесе.

Криза.

Фејервари у Бечу.

Угарски министар-председник барон Фејервари отпутовао је у Беч у понедељак у 8 сати ујутру. С њиме су отишли министар трговине Владислав Вереш и државни тајник финансија Александар Поповић.

У 2 сата по подне Фејервари је већ био примљен код краља. Аудијенција је трајала по сата. Тврди се, да ће Фејервари са својом пратњом и у уторак, остати у Бечу.

Остаје ли Фејерваријева влада?

Из добро посвећених бечких политичких кругова јављају, како је свршена ствар да Фејерваријева влада остаје и да ће скоро изаћи њено наименовање у званичном листу. Садашње бављење Фејерваријево у Бечу не стоји ни у каквој вези са именовањем његове владе, већ су у питању само неке економске и финансијске ствари. У првом реду пак трговачки уговори За то су и отишли с њим у Беч Вереш и Поповић

Из будимпештанских пак политичких кругова јављају, да краљ није дословце усвојио програм Фејерваријеве владе, већ напротив, да је Фејерваријев кабинет у последњој својој министарској седници усвојио односне промене, како је краљ хтео. Фејерваријева влада дакле поклонила се у свему Бечу. О томе какве су то промене, које је краљ тражио, не спомиње се ништа.

Одступање кнеза Лопковица.

Будимпештански листови доносе да је заповедник IV. кора, кнез Лопковиц замолио да се смене. Одступање његово доводе у везу с тиме, што се Лопковиц не слаже с Фејерваријем, да војска поред жандармерије врши полицијску службу; јер неће да се војском убира порез и држи новачење, те неће у тим стварима да носи никакву одговорност. У колико је ово истина, видеће се у скоро.

Фејерваријева влада у послу

Опозициона будимпештанска штампа јавља, како је Фејерваријева влада већ почела да припрема за себе терен за идуће изборе. Утврђена је већ листа свију државних тајника и жупана. Сви ће ови бити именовани из средине либералне странке. Још се наводи, како се Фејерваријева влада нада, да ће при идућим изборима зацело скршити опозицију.

Говор Јоце Глигоријевића

на великo-бечкеречком збору 25. септембра 1905,

Поштовани зборе и драга браћо! Кад год нам је претила каква велика опасност, кад год је наишла на нас каква велика беда и невоља — свагда смо се ми Срби

ПОДЛИСТАК.

УСПОМЕНА.

«Но једва једном, Зоро! Хвала Богу да си дошла, већ сам те са грозничавим нестрпљењем очекивала». Мала, округласта Мара бацила се око врата својој сестри и брзо је говорила: «Ужасан је овај неред, колико ће требати да се све у ред доведе! Помоћи ћеш ми да све уредим, је ли? Ти то врло добро разумеш. Где ћу обесити само ову слику, што приказује тако леп предео? Изнад гласовира?

«Но, за Бога, та причекај, видећемо. Пусти ме бар да скинем бунду!» Мара је смејући се скинула капу и огртач. «Дакле ово је твој нови стан. Доиста врло леп а бога ми и ти си већ доста одмакла у спремању. Види се да си вредна.»

«Хвала ти лепо. Зар не видиш како све још лежи растрвљено и разбацано на све стране. Мој муж и онако нема скоро никад времена, да ми у овом великом послу помогне. Знам да се нећу скорим селити.»

«Та ви се и сад не би селили, да се са сиротом матером нашом није тако десило.»

Тако је, имаш право. Но, у главноме радујем се, што сам овде. Доиста је било све тако страшно у оном стану где је мати умрла». Застала је у говору и лако је уздахнула. И преко Марина лица пређе сен.

Зорка је крадимице утрла сузу из ока и онда наставила: Да, наша добра мати, још не могу никако да дођем к себи да замислим да смо је за навек изгубили. Мало пре и нехотице ми допадоше руку последњи пар њених ципела. Ох како ми је тешко било! Одмах сам их спустила и почела горко јецати. Муж ми рече да их спалим.

«Душко је доиста полудео!!?.» Такова суровост и толико дивљаштво.

«Рекао је, како мисли, да ће нас оне увек само потсећати на тај жалостан дан њене смрти и само нам задавати тугу и бол.

«Зар се човек иначе не може увек сећати на своју матер, зар му не мора бити све оно светиња, што је њено било или с њом неке везе имало.» Мара је дрктала од узрујаности и гњева. Сестра њена слегала је само са рамени. «Људи су од увек такови и једнаки, непомаже нам ништа, драга Маро, морамо се привићи на то. Дакле ти држиш, да би најбоље било да ову слику са лепим пределом обесим изнад гласовира.»

»Хм, слика предела«. Мара је пажљиво и испитујући посматрала час речену слику час место на које је требала бити обешена. »Зар ти не изгледа лепше, да је обешена изнад миндерлука?«

»Тамо сам хтела регулатор да обесим«.

»А тако, но па ту слику са лепим пределом можеш обесити изнад писаћег стола, мрки оквир њен не приликује најбоље према гласовиру. Каквих слика имадеш још«. Ушла је у ходник, где је стојала још читава рпа слика прислоњена уз дувар. »Деда и унук! Сеоба Срба! Но то још мање приликује уз гласовир. Но погле две слике покојне матере — таман како треба«. Издигла је две слике, чији је позлаћен оквир већ сасвим био извештао, две скромне девојке, које су стидљиво погледале на руже у својим рукама и скромно се осмехивале. »Ево, Марице, ове две слике обесићемо изнад гласовира.

»Но! — Мара мрдну главом. — Њих? Остави се тога, са њима сам већ одлучила шта да радим«.

»Доиста?«

»Њих ћеш ти добити«.

»Ја?« — Зора умало што није испустила слике.

»Да, ти, Зоро, и то за успомену на добру нашу матер; ти и тако ниси хтела ништа да узмеш од њених ствари и...

»Не говори о оном што је прошло! Ми имамо што нам треба, а осим тога мати је код тебе и умрла«.

»Истина је, али и ти тек треба да имаш једну успомену. Добићеш дакле оно, што је

скупљали на зборове, да се договоримо и посаветујемо, како ћемо опасност од себе отклонити, како ћемо се беде и невоље опростити.

Па и данас, драга браћо, сви ми који смо се овде искупили, висмо дошли из ћефа већ нас је све невоља овамо довела. Довела нас је овамо једнака невоља, која подједнако тишти како нас Србе, тако и Румуне и браћу Словаке.

Ми знамо и видимо, да се нама народностима у домовини нашој већ 38 година од стране владе неправде чине. Ми видимо, да се постојећи закони о народностима не извршују а о подједнакој равноправности свију држављана код нас ни разговора нема. Нама народностима укидају наше просветне установе и школе нам наше комунале. У нашим школама потискују нам наш матерњи језик а заваћају мађарски, те нам деца наша у напредовању школском заостају. Имена наша не заваћају онако како смо ми на крштењу добили, већ нашег Живу пишу „Витаљош“, нашег Божу „Тивадар“, нашу Зорку „Хајналка“. Крње нам нашу народну автономију, коју смо ми крвљом стекли. Кроз прсте се гледи кад нас Србе јавно називају „рацима“ и прваке наше који са законом у руци устају у одбрану народних права како називају „битангама“ и „издајницима отачбине.“

Изборне срезове где смо ми народности у већини неправедно су поделили према осталим срезовима где ми нисмо у већини. При избору посланика за земаљски сабор против истакнутог народносног кандидата чине се нечувена насиља, само да народносни кандидат не буде изабрат, е да би врата земаљског сабора за нас увек затворена била. У најновије доба пак донесен је злогласни Берзевицијев предлог за наше школе, по ком предлогу наша деца не би научила ни српски читати ни српски се Богу молити.

Па да ли ми можемо те неправде мирно гледати и подносити и да ли смо ми то заслужили, да се са нама тако поступати сме?

Ми, који у домовини нашој сносимо све државне терете, подједнако са осталим држављанима и који смо безбројним примерима доказали верност нашу према домовини овој. Ми који смо у разним бојевима против навале непријатеља на домовину нашу многа разбојишта засејали јуначким костима нашим, који смо у свако доба и вољни и орни за домовину живот свој жртвовати и који смо кадри увек за домовину на „страшну месту постојати“ — ми те неправде које се нама чине нисмо заслужили и нећемо их подносити.

Са законом у руци борићемо се и тражити, да се све те нама нанесене неправде отклоне. Тражићемо, да нам се сва права која нама по природном и историјском праву припадају — признати имају. У борби нашој попустити нећемо и не смемо Јер ако попустимо изгубићемо наше име, изгубићемо наш језик и вашу веру. Изгубићемо нашу светињу и одличије наше. без чега Србин не може бити Србином. Кад би попустили, огрешили би душу нашу за навек. Ми би тиме увредили у гробовима наше старе а деца наша, потомци наши би нас вечито проклињали због тога.

Ми се морамо борити и борићемо се са законом руци у тврдом уверењу, да ће м. и победити. Јер ми се уздамо у Бога истинога и верујемо у правду његову, да правда мора победити

Драга браћо! Над домовином нашом надвили се црни облаци. Стање је постало врло озбиљно, и сносно и тешко. Трговине су застале. Занати су стали. Под нагомиланим државним теретом народ кле ца, слабији падају и пропадају и силне хиљаде овдашњих синова чији се и прадеди овде родили, напуштају своју домовину и селе се у Америку.

Та зар у Америци лепше сунце сија него код нас у домовини нашој? Не. — Али је народ малаксао јер га је нужда и невоља притисла. Народ помоћи треба а помоћи нема и мора да се сели.

Код нас данас у овим тешким приликама, када би требало народу пружити брзу помоћ и спасти га од пропасти, нема никога, да то учини. Данашња влада која би у првом реду позвана била да то учини, немоћна је, јер по уставу није законита. Саборска већина пак — коалиција — која би по уставу требала да прими владу у своје руке не прима је јер хоће прво, да јој се осигура мађарска команда код војске на које круна не пристаје. И док та погодба између круне и коалиције траје, време пролази. Односаји између Пеште и Беча бивају све замршенији; стање у земљи постаје теже и несноснije, устав на зграда почиње да пуца и домовина наше доведена је до ивице пропасти. Овом тешком и несносном стању у нашој домовини није зачетак од јуче. Том жалосном данашњем стању ударед је темељ још пре 38 година, када је уображена и себична владајућа странка мађарска подигла у ставну зграду код нас али без питања нас народности и то по вољи својој. Та владајућа странка тада у уображености својој ни се постарала, да испита земљиште на којем ће зграда доћи већ је подигла уставну зграду на нездравом земљишту. Природне последице због тога у брзо су па видик избиле. На уставној згради још у почетку одмах почеле се појављивати и појављивале се пукотине, које су владајуће странке замазивале, закречавале и трудиле се, да пред светом одрже спољашњи сјај згради. На тај спољашњи сјај је силна мука народна утрошена, силни дугови су због тога направљени, од чега народ ни какве користи није имао већ само штете. За свих тих 38 година све досадање владе никакав резултат, ништа кориснога за народ учинили нису. За све то време, све досадање владе занесене шовинистичким идејама, једино су се трудиле и домишљале, како ће све нас немађарске народности помађарити и створити једноплемену мађарску државу. Све остало била им је дета брига. Нису се оне старале да државу унапреде. Нису се трудиле да створе опште задовољство међу свима држављанима и нису водиле бригу, да се народ економски подигне и оснажи. Па баш због тога што до данас нису водиле рачуна о народном благостању у опште — народ је испропадао и дошао до просијачког штапа

(Свршиће се.)

Политички преглед

Поново стварање „светог савеза“. Из Лондона стиже глас, да је „Обсервер“ тачно извештен, да је фебруара ове године поново склопљен „свети савез“ између Русије, Немачке и Аустро-Угарске. По овоме уговору, ако би букнула буна у руској Пољској, Немачка и Аустро-Угарска су дужне два кора послати Русији у помоћ. Говоре, да је овај уговор склопљен на жељу Немачке, јер се она боји, ако би Русија морала дати Пољској автономију, да би и она дошла у врло незгодан положај. — Држимо, да је овај „свети савез“ само празна комбинација.

Уговор мира потписан. Руско-јапанском рату и званично је крај. Јуче су и руски цар, а и микадо потписали уговор о миру и о овоме путем својих посланства известили американског државног тајника спољних послова. О томе, да су потписали уговор, известили су и један другога, наравно уз најстрожије одржање свију дипломатских обичајности. Русија је то учинила путем француског посланства у Токију, а Јапан путем посланства Сједињених Држава у Петрограду. — Уговоре ће изменути јамачно за неколико дана.

Талијански заповедник генерал-штаба код султана. У суботу је султан примио на аудијенцију генерала Салету, заповедника талијанског генерал-штаба и одликовао га великом траком османлијског реда. Свакако да се не може оставити изван пажње путовање овакве високе војничке особе у Цариград баш сада, када немири на Балкану узимају све више маха. Ово путовање и ово необично високо одликовање јамачно стоји у вези са врло важним чињеницама

ДОПИСИ.

Ст. Градишка, 1. октобра. *(Знаци времена.)* У понедељак, 26. септембра долазио је овамо велики жупан пожешки Др. Н. Јурковић и инспицирао опћину и прегледао школу. Овамо је дошао онако узгред, а главно му је сигурно, велике опћине Окучани и Машићи где има доста изборника. Ми смо овђе сиротиња нас поплављује Сава па је порез мален и једва да имадемо за избор четир велепорезовника, други су господа и зависни бирачи.

У четвртак био је да инспицира тврђаву Ст. Градишку, (напуштену) генералбау-инспектор и тај је онако узгред дошао а главно му је Брод јер је оданде дошао и тамо се опет вратио, но овај рад нема с изборима посла, његов је пут славнији вероватно погледа преко Саве и Босне у Нови Пазар.

У петак пропутовао је овуда, ваљада случајно врхбосански надбискуп Стадлер са својим каноницима, вратио је посету бањалучком бискупу који га је допратио до Босанске Градишке гђе су прегледали женски манастир који се сада гради, посетио је и неке грађане католике. Он зна шта ради. А наше владике? Они се гложе с опћинама а оне међусобом и у себи, па све стрмоглавце пропадамо.

Вести из места и са стране.

Распис за награду из задужбине Николе Ј. Мариновића.

Српска Краљевска Академија расписује награду из задужбине Николе Ј. Мариновића, коју може добити одличан поетски спис с моралном и патриотском тенденцијом, који је написан чистим српским

матери најмилије било. Узми дакле само слике, добро знаш колико их је волела. То јој је био од оца први божићни поклон, поштовала их је као највећу светињу, и сад ће припасти теби«.

Не, Маро, не могу ти то отети, кад је теби и најмања ситница од матере тако мила и света. Такву великодушност не могу примити«.

»Ох, Зоро, не говори о великодушности! Највећа ће ми радост бити кад обе ове слике старога кова буду код тебе висиле«.

»Не, не, ни по коју цену!«

»Послаћу ти их зором по мојој служавци«.

»Страшно ћу се љутити, ако себе толико ускратиш. Ходи, одмах ћемо их обесити. Овде изнад гласовира, је ли« Већ се попела на лествице и дигла је слике према зиду, но одмах их је и спустила: »Не, не приликују овде«

Мара се кисело насмеја: »Оне овде у опште нигде не приликују«.

Зора озбиљно климну главом: »Доиста имаш право.«

«Дакле можеш их умирено собом понети, Марице; обеси их у вашој трпезарији.

«Доиста, сестро, знаш ли шта говориш? У моју модерну трапезарију, ове старудије. Не знам шта би радила с њима! Ми смо најгосподскије уређени.»

«А зар ми не?«

Обе су заћутале и гледале у слике. Одједном изусти Мара:

«Заиста су врло ружне.«

«До зла бога ружне«, одврати Зора.

«Ох за то си ми их хтела силом да набрдиш?

«А ти, зар их за то ниси хтела примити?» Обе се почеше слатко смејати у један мах.

«Провидела сам те, сестро,« рече Мара. «Али право имаш, нигде их не можеш обесити.«

«Но, па то велим и ја. Доста сам се већ једила због њих, кад су висиле још у материној соби, али она је просто била луда за њима. Шта да радимо с њима? Телал неће дати ни три гроша за њих.

«Баци их у пећ.«

«За то би била штета. Знам шта ћу, поклонићу их Невени.

«Нашој слаткој снаји? То је дивна замисао.«

«Још данас ћу да јој их пошљем по служавци. Она ме је и тако молила за једну успомену на матер. Гуска се ни разуме ништа у сликама, вероваће да су бог зна како скупоцене и сматра ће нас за врло издашне. И на послетку остаће ипак у породици.

Врло добро, рече Зора.

«Но не заборави, да јој поручиш, како су неисказано драге и свете биле те слике матери, и да су оне управо њена најдрагоценија заоставштина....»

Посрбио —р.—

језиком и одликује се лепотом слога и садржаја. Величина награде је до 960 динара у злату, а њоме ће се наградити: или два списа (подједнако или сразмерно њиховим вредностима) или, у изванредно лепом случају, један спис. Наградити се могу како рукописи тако и штампани списи који нису старији од две године т. ј. који нису штампани пре 1904. године. Списе за награду ваља поднети Српској Краљевској Академији најдаље до 1. маја 1906 године. Писци могу своја имена напред објавити или прикрити до коначне одлуке. У овом другом случају дужни су ставити неку белегу на спис и на завој спроводног писма. Награђени списи су својина писаца, али се морају штампати онаки какви су Академији поднети. На свима штампаним примерцима мора се ставити да су награђени из задужбине Николе Ј. Мариновића: ако се награди штампано дело дужан ће бити писац да то учини накнадно Бр. 462 — Председништво Српске Краљевске Академије, 27. септембра, 1905. године у Београду.

Повластица за вожњу.

Свима посетиоцима 35-то годишњице јубиларне прославе крушевачког певачког друштва „Цар Лазар" која ће бити 16. октобра ове године, одобрене су олакшице подвоза у пола цене и то:

На железницама од свију станица до Сталаћа и обратно за обичне путнике и мешовите возове, при поласку од 13.—15. и повратку од 16.—18 овог месеца закључно, без права на прекид вожње

На паробродима првог краљевског српског поповлашћеног бродарског друштва, при поласку од 14—15 и повратку од 17—21. овог месеце закључно.

На паробродима Дунавског паробродског друштва, на свима станицама између Шапца и Дубровице, при поласку и повратку од 13—18. овог месеца закључно.

Сви посетиоци при поласку на првој станици изјавиће, да путује на прославу и узети карту за коју ће платити целу вожњу а исте им се неће одузимати на последњој станици, већ при повратку, када ће од друштва добити уверење, да је био на прослави, и за повратак неће му се подвоз наплаћивати.

† Кнез Сергеј Трубецкој.

Русија је и опет изгубила једног свога великога сина. Није пао на бојном пољу; он се борио за своју домовину, за срећу Русије тиме, што је хтео да извојује права своме народу, да створи уставну Русију.

Кнева Сергеја Трубецкога оплакује данас све руско друштво. Сви од реда, од највиших до најмањих, оплакују у њему вођу покрета за уставност Русије, поборника потиштеног народа руског. Крај свога огромног имања посветио је ипак сав свој живот раду, својој домовини. Неуморно је радио, агитовао, да преобрази руске више кругове; у покрету за уставност Русије, био је енергичан, па ипак умерен · том својом умереношћу утецао је и на оне, који су хтели насилничким средствима, да преобразе Русију. И он се борио за уставну Русију, али не бомбама, као руски револуционари, него се путем одлука земстава трудио да убеди цара, да док Русија не добије устав и док се не скрши моћ вишег чиновништва, дотле неће бити у Русији мира и реда.

Кнез Сергеј Трубецкој провео је сав свој живот у неуморном раду и борби за народна права. Последње време био је ректор московског свеучилишта. У четвртак пре подне дошао је био у Петроград, где је учествовао на седници наставне комисије. Кад се повела реч о затварању московског свеучилишта, кнез Трубецкој жестоко је устао против тога, те се за време свога говора толико узрујао, да је после говора пао у несвест. Пренесу га у стан му, где је ноћу издануо. Тело ће му пренети на засебном возу у Москву. У Петрограду су му одржали опело, на коме је осим удовице му и својте, учествовао силан народ, ђаци и радници, а беху заступљени и сви виши и војнички и чиновнички кругови на челу са грофом Витеом. На мртвачком ковчегу положени су силни венци, а међу овима и венац цара Николе.

Саучешће услед смрти кнеза Трубецког је огромно у свој Русији. Народ руски губи у њему свога великог пријатеља и поборника, а Русија свога врлога сина. — Слава кнезу Сергеју Трубецком!

35-то годишња прослава.

Крушевачко певачко друштво „Цар Лазар", на дан 16. октобра ове године, прославиће свечано 35-то годишњи јубилеум и осветити своју заставу. Програм свечаности је овај: У суботу 15. октобра, дочек гостију са стране; тај дан у вече у 6 сати састанак свију певача и друштвених изасланика у салону пивнице „Таково," ради упознавања и пробе. У недељу 16. октобра, у осам сати пре подне скуп и свечани полазак из окр. здања свију гостију, певачких друштава са заставама, у обновљену стару цркву „Цара Лазара", на богослужење, после овога свечано освећење друштвене заставе и укуцување „спомен-клинова" у копље заставино; свечани поход до „Косовског Споменика", где ће се учинити помен, положити венце, отпевати „заједничка песма" и декламовати; после тога певачка друштва са заставама и изасланици чине посету куму друштвене заставе; у подне свечани банкет за пријављене и позвате госте; у вече у 9 сати концерат уз суделовање дошавших певачких друштава са забавом. Ради што бољег извођења свечаности по овом програму, образован је приређивачки одбор у месту, који у велико ради, да ова прослава буде што свечанија. Посетиоци, који желе да учествују на овој прослави и банкету, треба да се пријаве крушевачком певачком друштву „Цар Лазар" најдаље до 12. овог месеца.

Нови Сад, 4. октобра.

У недељу одржала је кошутовска странка велики збор у Суботици ради организације кошутовачке странке за Бачку. На њему је говорио поред других Фрања Кошут и гроф Апоњи. После самог збора одржан је банкет, на којем је Кашут изјавио да се Аустро-Угарска или мора распасти, ако овако и даље остане или мора у Аустрији наступити потпуна уставност на федералистичком основу тамошњих народа. Између оваке федералистичке Аустрије и самосталне Угарске може само бити места персоналној унији. Тада би Мађари били јак ослонац Хабсбуршкој династији. — Слично овоме говорио је и гроф Апоњи, који је рекао, да се он на делу уверио, како се дуализам не може више одржати онако, како га је Деак створио За то је и прешао у кошутовску странку.

Занимљиво је, да су господа од коалиране опозиције дошли у Бачку и поред свег тога неће о народностима ништа да знају и ако је један на самом збору и српски говорио.

Брзојави „Застави".

Стигли 4. октобра.

Криза.

Будимпешта. Сутра ће већ по свој прилици изићи у званичном листу краљев указ, којим се поново именује Фејервари-јева влада.

Беч. Фејервари и Вереш одпутовали јутрос у Будимпешту.

Прилике у Аустрији.

Праг. Немци посланици покрајинског сабора решили су да претходно одустану од опструкције.

Француска и Бугарска.

Париз. При свечану обеду, који је приређен у почаст бугарског кнеза, рекао је Лубе, како су односи између Француске и Бугарске најпријатељскији.

Париз. Бугарски кнез одговорио је на здравицу Лубеу: Овај пријем је поновни доказ поштовања и симпатије које осећа Француска према Бугарској. Бугарска захваљује Француској на помоћи, коју јој указује на путу њеног напредка.

Избор посланика.

Будимпешта. У Сасхерманском изборном срезу изабран је Сас Вилхелм Копоњ једногласно за посланика.

Ухапшен новинар.

Будимпешта. Полиција ухапсила песника и бившег уредника у Дебрецину, Јулија Рудњанског. Дебрецинска полиција тражила га је због преваре и дефраудације. Рудњански је написао ону песму у „Фигетлен Мађарорсагу", коју је потписао са потписом Петурбан и која је конфискована и оптужена због увреде Величанства.

Потписан уговор мира.

Токијо. Царски указ истиче да је уговор мира између Јапана и Русије потписан по жељи микадовој. Русија је опет пријатељ Јапану.

Трговина.

НОВИ САД, 4. октобра 1905. године.

Пшеница прве каквоће 14 к. — п. до 15 к. 60 п.
Пшеница нова — к. — п. до — к. — п.
Пшеница средња 15 к. 20 п. до 15 к. 40 п.
Пшеница лакта 14 к. 80 п. до 15 к. — пот.
Наполица 13 кр. — пот. до 13 кр. 60 пот.
ечам нови 13 круна — пот. до 13 кр. 60 пот.
Зоб 12 кр. 40 пот. до 12 кр. 60 пот
Кукуруз у зрну н. 13 кр. 40 п. до 13 кр. 60 п.
Кукуруз у клипу н. 8 кр. 60 п. до 8 кр. 80 пот.
Маст 156 кр. — пот. до — кр. — пот.
Сланина 156 кр. — пот. до — кр.— пот.
Сланина пушена 156 кр. — п. до — кр. — п.
} све од 100 кила

Свињи угојени тешки 100 до 104 пот.
Свињи средњи . . 96 до 98 „
Свињи лаки . . . 92 до 94 „
} по кили

живе мере.

Теоци 92 п. до 100 пот. по кили
Јагњци — к. до — к. по пару
Овци 32 кр. до 48 кр. по пару.

Стање воде под Новим Садом.

2. октобра било је . . . . 1·83 метра
3. октобра било је . . . . 2·02 метра

Бр. 368. — 1905.

СТЕЧАЈ.

Ради попуњења једнога упражњеногa професорскога места на овдашњој **српској православној великој гимназији** расписује се овим стечај за професора **класичне филологије**.

Основна плата редовног професора је 2400 К, станарина 560 К, петогодишња повишица 200 К, са законитим поступањем на вишу плату и правом на законити мировину. — Плата суплент-професора је 1600 К без икаквог додатка.

Молитељи нека поднесу своје молбенице и потребне исправе потписаној управи до 19. новембра 1905. по пов. кал.

У Новом Саду, 16. новембра 1905.

1105 1—3

Управа
срп. прав. велике гимназије.

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

СТОЈАНА КОСАНИЋА

У РУМИ

потребује још једног доброг спомоћника, који осим српски, мађарски и нешто немачки говори а првенство имају они, који могу одма ступити. 1104 1—1

ДАМЕ

које би радо научиле месити финих теста, торта, куглера, теброда, препоручује се одличан посластичар, за најмању награду.

За адресу упитати у администрацији „Заставе". 1102 1—1

1141. szám
1905.

Idvor község elöljárósága.

Árlejtési hirdetmény.

Idvor község, a képviselő testületnek Torontál vármegye törvényhatósági bizottsága által 1780. k igy./20035. 1905. szám alatt jóváhagyott 36/1905. számú határozata értelmében, a község belterületén még a folyó évben két mély kutat furat.

Ezen munkálat biztositása czéljából folyó évi október hó 26-án délelőtt 9 órakor Idvor község tanácstermében szóbeli és irásbeli versenytárgyalást tartunk.

Felkérem ezen munkálatot elnyerni óhajtó vállalkozókat, hogy a versenytárgyaláson részt venni sziveskedjenek.

Az árlejtés megkezdése előtt 50 korona bánat pénz a községi biró kezéhez leteendő, a zárt irásbeli ajánlathoz pedig melléklendő.

Az összes anyagot és munkát vállalkozó szolgáltatja.

A képviselő testületnek joga van a szerződést azon ajánlattevővel megkötni, kihez legtöbb bizalma van és nem köteles a munkát a legolcsóbban vállalkozónak adni.

Az árlejtési feltételek a hivatalos órák allatt a jegyzői irodában betekinthetők és bárki által lemásolhatók.

Kelt Idvoron, 1905. évi október hó 14.

Forster Imre
jegyző.

1108 1—2

ИЗИШАО ЈЕ ИЗ ШТАМПЕ И ПОВЕЗУЈЕ СЕ

Цена 70 потура (35 новч.)

„РАД“

Цена 70 потура (35 новч.)

Српски народни велики календар

САВРЕМЕНИМ СЛИКАМА

за годину 1906.

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА ЗА ИЗДАВАЊЕ СРПСКИХ КЊИГА И НОВИНА У РУМИ.

Календарски део: Пасхалија — Еванђелски столови. — Мусломански календар. — Јеврејски календар — Четири годишња времена. — Помрачења. — Време. — Сунце и планета владарица — О хришћанским календарима. — **Знаменити догађаји у Срба** — Знаменити догађаји светски. — Српске православне црквено-школске автономне власти. — Српске православне црквене власти. — Владари држава у којима Срби живе.

ЗАБАВНИ ДЕО. Песме: Двије се горе поздрављају. (Из нештампаних Снохватица.) Од Чика-Јове-Змаја. — Са Косова. Од Милене Миладиновић. — Жега. Од Милорада Павловића. — Српске гусле (прибележено по певању српскогуслара). — Јесен. Од Маринка. **Приповетке**: Доцкан (приповетка из наших дана) од Милене Миладиновићке. — Добри људи. Написао – а. — Гајдаш и виле од † Лазе Нанчића. — Благ дан. од М. К. **Повесница**: Царица Мара, од проф. Милана Недељковића. **Поука**: Најпотребније из изборних закона за Угарску и Тројеницу: 1.) Изборни закон за Угарску од Ј. Т. 2.) Изборни закон (ред) за Тројеницу (Хрватску и Славонију) од др. Ж. М. — Разговор деда Јове и господин-Пера о „земљорадничким заједницама“ у Хрватској и Славонији од дра Светислава Новака. **Политика**: Доле с кола, од Јаше Томића — Наш народ у прошлој години Написао Константин Брадваровић **Из науке о здрављу**: О љубљењу, од др. М. С. **Етнографске црте**: Негујмо народне обичаје, од Јована Гавриловића, пароха — Мода у нашем народу, од М К. **Животопис**: † Лаза Нанчић од Т-ћа. **Пчеларство**: Јака друштва, јаки народи. од проф. Јована Живановића. — Напомена приликом додавања матичњака, јаја и легла, да би извеле пчеле себи матицу, од К-ћа. **Путопис**: На Косову, од дра Жарка Миладиновића. **Виноградарство**: Поука из виноградарства од дра Бранка Илијћа. **Из народне економије**: О кредиту (вересији) од Чеде Милутиновића **Подрумарство**: Поука из подрумарства од дра Бранка Илијћа — Поштанска тарифа. — Поштанска тарифа за иноземство. — Тарифа за пакете по тежини. — Брзојавна тарифа. — Брзојавна тарифа за иноземство. — **Огласи** — На корицама налази се скала за биљеговине.

СЛИКЕ: Насловна слика: † Лаза Нанчић. Остале слике: Мих. Илић. — Никола Михаловић — Петар Попадић. — Српска војска: 1.) Српски официри на смотри. 2.) Официри 12-ог пука „Цара Лазара“. 3.) Комора српске војске. 4.) Војена смотра на Бањици. — Из Београда: Збор Београђана у корист Срба Мађедонаца и Старосрбијанаца. — Вера Нигринова српска уметница. — Руска ратна лађа „Орељ“ после битке код Чушиме. — Руска панцерњача „Кнез Потемкин“. — Руска флота Рождественскова при улаву у чушимски мореуз. — Руско-јапански рат: Борба око заставе. Десет Јапанаца на једног Руса. — Српске устаничке вође у Мађедонији: 1.) † Поп Анђелко Лазаревић српски свештеник у Мађедонији. 2.) † Ђорђе Д. Цветковић, дринопољски војвода 3.) † Живојин А Миловановић, јунак из борбе у Великој Хочи. 4.) † Брана П. Јовановић, славишки војвода 5.) † Чича Павле Младеновић, кумановски војвода. 6.) † Лазар Кујунџић, српски учитељ, погинуо у борби код Велике Хоче. 7.) Војвода скопско-црногорски Коста Миловановић. 8.) Војвода поречки Мицко 9.) Војвода Јован Жегљиговац. Српски устаници: 1.) Петко Илић Кумановац, јунак из Старе Србије. 2.) Четник Душан. 3.) Четник Глигорије. 4.) Петар Маричић-Момчиловић, српски устаник. — Јанко Веселиновић. — Божидар Поповић, прота у Вршцу Сава Стојаковић, прота у Пакрацу. — † Архимандрит Иларијон Руварац, српски историчар. — Српска мушка гимназија у Скопљу: 1.) Са улице 2.) Из дворишта. — Св. саборна Ђурђевска црква у Новом Саду. — Иконостас саборне св. Ђурђевске цркве у Новом Саду. — Проф. Јован Живановић, српски пчелар — Проглашење Ђорђа наследника престола српског, пунолетним: 1.) Краљ Петар држи говор војсци 2.) Миропомазање Ђорђа наследника престола. — Манастир св Ђурађ (Снт Ђурађ). — Манастир Бездин. — Манастир Месић. — Српска породица у Ст Србији и Мађедонији. — Дечји одбор за помоћ пострадалим у Ст Србији и Мађедонији — Срби и Српкиње из вароши у Србији. — Сеоска породица у околини Краљева. — Вите, руски министар и опуномоћеник за преговоре с Јапанцима. Комура, јапански опуномоћеник за преговоре с Русима. — Барон Розен, бивши руски посланик у Токију и члан руског изасланства за преговоре о миру. — Когора Такахири, члан јапанског изасланства за преговоре о миру.

Календар „РАД“ је штампан на финој хартији у формату највећих наших календара, а износи 9 штампаних табака.

Цена му је 70 потура (35 новчића)

са поштарином 90 потура.

За Србију 85 пара динарских.

Препродавци, који узму већи број календара, имају рабата 33⅓ % или сваки трећи календар, но поштарину плаћају они

Са поруџбинама треба се обратити једино на

Управу друштва „Рада“ у Руми.

1106 1—

Уредник уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија хра. Светозара Милетића у Новом Саду.